

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 40

Oslo, den 7. oktober 1937.

49. årg.

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30457 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag „Akersveien 5 l, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHOLD: Den onde tjener. — Pave Pius XI og Rosenkransbønnen. — Japansk mentalitet. — Den hellige Birgittas minne. — Bibelen i alle katolske hjem. — Oslo-basaren. — Palestinas fremtid. — Program for Norske Kvinners Katolske Forbund. — Kirkeinnvielsen i Porsgrunn. — En historisk psykiatrisk studie over Luther. — Herhjemme.

Den onde tjener.

«Forlat oss vår skyld, som og vi forlater våre skyldnere» — denne, den femte bønn i Fadervår innprenter Kristus oss gjennom den lignelse som danner teksten til søndagens evangelium. Lignelsen om den gjeldbundne tjener som fikk all sin skyld ettergitt av sin herre, men som selv ikke kunde ettergi en medtjener det dog forholdsvis langt mindre beløp han var ham skyldig. Og er der noen av oss som ikke har grunn til å legge oss den onde tjeners skjebne på sinne?

Ti er der noen av oss som ikke mange ganger i sitt liv må si som de to i evangeliet: «Ha tålmod . . .»? Hvor ofte har ikke vi i grunn til å anrope Gud Herren om hans forbarmende nåde overfor vår svakhet og våre overtredelser — ja hver eneste dag lyder denne bønn fra alle de kristne som i den hellige messe ber sammen med presten: «miskunnhet, tilgivelse og forlatelse av våre synder skjenke oss den allmektige og barmhjertige Herre!» Og i selve messeofret føier Kristus sin bønn til vår.

I skriftestolen kneler vi og legger hele vårt regnskap frem med alle dets mange gjeldsposter. Men det er det trøsterike ved dette rop om tilgivelse at det ikke alene bæres frem av anger, men at vi også kan fylle det med tillit. Ti det går jo oss som det gikk tjeneren i evangeliet: «Herren forbarmet sig over denne tjener, lot ham slippe fri og ettergav ham gjelden»

Dog — det er ikke alene Gud vi må be om tilgivelse — også våre medmennesker har vi ofte grunn

til å be om forlatelse og overbærenhet ti hvor ofte krenker vi ikke dem? Alle lever vi i synd, synd mot Gud og synd mot vår neste — og det er rett og riktig å erkjenne dette, og ved ærlig å tilstå våre feil og be om tilgivelse for dem og det onde de forårsaker søke å råde bot på dem i den utstrekning vi formår. Dette er en både ydmykende og smertefull process — og ofte kan vi oppleve å se vår gode vilje bli møtt med forakt, med hat og hevngjerrighet fra dem som vi har forsyndet oss mot. Men dette må ikke avskrekke oss fra å gjøre det rette, ti Herren selv viser oss i evangeliet at han står alltid rede med sin tilgivelse og er alltid rede til å slette vår skyld og ved botens sakrament gi oss styrke til å forsøke å leve et bedre og renere liv. Det er aldri forgjeves å be ham om tilgivelse, direkte eller indirekte gjennom vår neste, aldri forgjeves å erkjenne og bekjenne sin skyld — hvis vi samtidig eier det samme sinnelag som var i Kristus da han vandret her på jorden: aldrig å dømme enn si fordømme våre medmennesker i deres forhold til oss, men stå rede med den samme kristne tålmodighet, overbærenhet og tilgivelse overfor dem som er blitt vist og stadig blir utvist overfor oss selv.

Ti hvis vi ikke «av hjerte tilgir hver sin bror» utelukkes vi selv fra det samme gode. Vi kan rope mot himlen i bønn om våre synders forlatelse, vi kan angre og gjøre bot i år og dag — intet hjelper om vi ikke av hjerte tilgir våre skyldnere. Av hjerte — altså ikke bare formelt, i det ytre, av

høflighet kan hende for at ingen utenforstående skal merke hvilke tanker og følelser vi i virkeligheten nærer overfor vår skyldner enten gjelden nu er rent materiell eller av mere sublim, mer åndelig art. Den tilgivelse som Herren krever vi skal skjenke våre medtjenere her på jorden skal være den hele og fulle forlatelse — at vi «forlater»: ser bort fra, går bort fra alle bitre, nedsettende eller hevngjerrige tanker og ønsker — etterlater all bitterhet et sted fjernt fra vår egen sjel og livsvei, idet vi til og med glemmer at vi noengang har hatt grunn til annet enn være glad i og takknemmelig mot våre medmennesker. Kun det er å forlate av hjerte og kun det gjør oss verdige til å ta imot og dra nytte av, gjøre bruk av Guds fulle tilgivelse.

Søndagens evangelium er Herrens påminnelse til oss om å etterse og overveie vårt regnskap — om vår opførsel i kirken og vår opførsel i hverdagslivet stemmer overens, sett i belysning av hans egne ord.

Desværre må vel de fleste av oss innrømme at vi bekjenner en annen lære enn vi praktiserer — at vi altså ikke er stort bedre enn den onde tjener. La oss derfor benytte denne søndag til å stanse ved den femte bønn for å overveie hvem av våre skyldnere vi ennå ikke har forlatt «av hjerte». Er vi ærlige må vi alle medgi at det er ikke en, men mange — skal vi da være enige i at vi ikke stanser ved denne innrømmelse, men med en gang forsøker å få rettet på det vi har forsømt overfor i det minste een av våre nærmeste skyldnere? Ti ellers vet vi at vi ingen andel får i messeofrets velsignelse, ingen andel har i Frelserens virke og dets frukter. Gud støter oss fra sig som vi støter andre fra oss — Gud er likegyldig overfor oss når vi er likegyldige overfor andre.

Vårt Confiteor må innledes med en handling overfor vår neste — ellers er det kun «lydende malm og klingende bjelle».

Pave Pius XI og Rosenkransbønnen.

Paven oppfordrer de troende til et bønnens korstog for å avvende tidens truende farer.

Til Rosenkransmåneden har Pave Pius XI utsendt en ny rundskrivelse, hvori han oppfordrer de troende til nu i oktober måned med særlig iver å ty til Marias forbønn for å få hennes hjelp til å avvende de farer og onder som i disse tider mer og mer truer alle folkeslag.

Paven begynner med å minne om at han gjentagende ganger — sist i sin rundskrivelse om den gudløse kommunisme — har fremholdt at der nu bare gis et frelsesmiddel, nemlig å vende tilbake til Jesus Kristus, ti han alene har «det evige livs ord».

Studerer man Kirkens annaler, vil man lett erkjenne den mektige beskyttelse som Jomfru Maria ved sin forbønn har ydet kristendommen i de store prøvelsers tid.

De farer som omgir oss i nutiden er ikke mindre enn fortidens. Vi står idag midt oppe i en åndelig og moralsk krise, som har sin dypeste årsak deri at man ikke mer bekymrer sig om Gud.

Dyptgående stridigheter truer med å tilintetgjøre folkene. På den ene side har vi kommunistene som nekter enhver rett til privat eiendom, på den annen side har vi mennesker som åpenlyst erklærer at statsmakten må heves op over alle ting og forherliges fremfor alt annet. De hevder at man med

alle midler må sikre den borgerlige samfundsordning og styrke dens autoritet og at man bare ad denne vei kan overvinne kommunismens fremmarsj. De forakter Evangeliets visdomslys og søker å vekte tillive hedenskapets villfarelser og levevis.

En bølge av gudløshet skylder over verden og truer med å feie bort den kristne kultur. Men selv dette bør ikke få de kristnes tillit til å vakle. Kristus vil ikke svikte sin Kirke, særlig hvis den tar sin tilflukt til Marias forbønn.

Og blandt de mange bønnen som rettes til Maria inntar rosenkransen en særlig plass. Paven minner om hvorledes denne bønn som er blitt kalt «den heilige Jomfrus Psalterbok» og «det evangeliske og kristelige livs breviar», er blitt lovprist av Pave Leo XIII i en rekke rundskrivelser. Og Pius XI fremhever påny denne bønns fortrin. Den forener betraktningen av Kristi mysterier med Herrens bønn og englen Gabriels hilsen til Maria. Rosenkransbønnen som blev så sterkt utbredt ved St. Dominikus, forutsetter ganske visst et fromt og enfoldig sinnelag, men nettop derfor er den så egnet til å fremme det rette evangeliske barnesinn. Forresten har rosenkransbønnen vært brukt flittig av fremragende videnskaps-

menn og av fyrster og konger som gjerne bad den daglig, fordi de erfarte dens velsignelser.

Derfor oppfordrer Paven nu til privat og felles rosenkransbønn, især nu iår i oktober måned, for at likesom i sin tid Albigensernes vranglære blev overvunnet ved dens hjelp, også kommunismen som i flere henseender minner om Albigensernes sekt med dens snarer og voldsomhet, nu må bli det.

Som på korstogenes tid, må det nu fra by og bygd stige en røst der i største tillit påkaller Marias forbønn hos Gud. Og denne bønn vil ikke ale- ne tjene til å beseire kristennavnets fiender, den vil også vekke ny iver hos det kristne folk.

Den hellige Fader ønsker derfor at rosenkransen må vinne større og større utbredelse, og han anbefaler den særlig til de kristne familier og til den katolske aksjons forkjempere. Til slutt anmoder han også om at man med denne bønn må takke Guds mor fordi hans helbredstilstand er blitt gjenopret- tet.

Japansk mentalitet -

Med forferdelse har hele den kristne verden lest om de grusomheter som nu foregår i østen og som langt overgår selv verdenskrigens redsler. Krigen som raser mellom Kina og Japan har like fra sin begynnelse av vært likesom uten noe historisk side- stykke. Den er således enu ikke offisielt erkjært som det dog i århundrer har vært skikk og bruk. Det som imidlertid mest av alt særpreger den er den hensynsløshet — for å bruke et mildt uttrykk — som japanerne utviser og man har grunn til å spør- re sig selv hvorledes det kan gå til at et folk med en gammel og høitstående kultur plusselig kan ut- vise en brutalitet som søker sin like.

Svaret finnes i en bok av dr. Erwin Bälz, der som sønn av en tysk læge, professor ved universitetet i Tokio og overlæge ved et av de største japanske sykehus er født og oppvokset i landet, nettop har ut- gitt og hvori han foretar en inngående analyse av det japanske sjeleliv. Dette bunner til syvende og sist efter hans utsagn i en dødsforakt som ikke ale- ne gjør japaneren fryktløs overfor alle farer som truer hans eget liv, men også i det hele tatt gjør ham ufølsom og ringeaktende overfor andres rett til livet. Denne målbevisste livs- og dødsforakt blev allerede i det 12. århundre satt i system og på dens grunnlag har det utviklet sig en morallære, hvis ene side som betegnes som «Buhido» og er en æreslov som tilsier japanerne å ofre sig blinnt for krigsher- ren, altså gå i døden uten den ringeste betenkning — og hvis annen side representeres av buddhismens «livsforakt», som i Zen-sekten når sin fulle utfoldel- se gjennom sine okkulte øvelser i en selvfordypelse,

en abstraksjonsevne som til sist fører bort fra alle hensyn til det jordiske livs krav og ut i det store in- tet hvorved avskjeden fra denne verden lettes og blir en sak uten noen som helst reell betydning.

Med denne mentalitet er det gitt at en krig blir en ubetinget selvopofrelse for feltherrens vilje med hensynsløs forakt for eget og andres liv. Japa- neren som går i krig overskjærer med en gang alie- bånd som binder ham til familien og er derfor en meget farlig motstander. Den som intet har å mi- ste frykter intet — og en slik innstilling skaper selvfølgelig et heltemot som Bälz gir mange og gri- pendende eksempler på.

Nu kan man jo spørre om ikke kristendommen har bragt en forandring i dette — både som reli- gion og som kultur. I de senere årtier har jo alle europeiske land samt U.S.A. vært oversvømmet av en hærskere av unge japanere som har studert ved universitetene og arbeidet i fabrikkene, ved hande- len m.m. for å bringe lærdom hjem til sitt folk. Disse unge skulde vel ved siden av denne lærdom også ha tilegnet sig vestens æresbegreper — hvor- ledes henger det da sammen med den grusomhet som utfoldes nu og som forårsaker avskyresolusjo- ner fra civiliserte land?

Det henger slik sammen at kommunismen og sær- lig Sovjetrussland i lange tider har hatt sine fang- arme utstrakt mot øst og har delvis med held for- søkt å undergrave all religiøs følelse hos japanerne uten å ha hatt noe annet holdepunkt å gi dem iste- det. Klokkelig nok er hovedangrepet blitt rettet mot skolene, men at det er lykkes i den grad som det nu viser sig, bærer delvis også de kristne land i Eu- ropa skylden for. Intet av disse land har kunnet vise Japan en kristendom hvor liv og lære gikk sam- men i dets politikk. Innadtil og utadtil fulgte man en praksis som lot hånt om all virkelig uselvvisk ne- stekjærlighet og kun hadde personlig og nasjonal selvhevdelse, forfengelighet og ærgjerrighet til mål. Japans utsendinger så at de kristne i Europa ikke selv var kommet til klarhet over konsekven- sene i praksis av sin trosbekjennelse — og de drog hjem, desillusjonert over religionens makt og innflytelse og opprettet de gudløse skoler.

Med derved utsjaltet man de krefter og den foredling som ene religionen kan skjenke en men- neskesjel. Man fikk en strøm av videnskapelige tau- ker inn over sig fra Amerika og Europa, men de mangler den religiøse og moralske bevissthet som tilsier et meneske å vrake og velge, å klassifisere og bedømme de forskjellige verdier som moter ham i livet. Dypest nede i japaners sjel lever enu den gamle mentalitet med dens livs- og dødsforakt — men nu har den fått bombefly, undervannsbåter, gass- og giftige kjemikalier til sin disposisjon. Er det noe under at rapportene fra en krig ført på den- ne basis blir forferdelige, men blir de også lærerike? Eller skal også de store kulturbyer i Europa engang få samme skjebne som Sjanghai og Nanking? Alle- rede nu kan jo Madrid gi sitt svar.

Den hellige Birgittas minne.

(Festdag: 8. oktober).

Stem harpen, min sjel, og la strengene klinge
med fjellbekkens sølvklang og brenningens brus,
Og løft dig til lovsang på rytmenes vinge
som røkelsens hellige sky i Guds hus.
Et lysende helgennavn står for mitt øie
med bud fra en tid som var trossterk og stor,
da tanke og kne sig så ydmykt lot bøie
for Gud og hans Kirkes velsignede ord.
Din rungende røst som profetenes tale

lød manende, truende, myndig og sterk.
Den vakte en verden av treghetens dvale
og kalte Guds hyrder til vern om hans verk.
All slapphet og sløvhed du revset og truet,
Ditt ord var en tærende, blussende brann,
en varde, hvis flammer ustanselig luet,
en fakkell med gjenskinns så vide om land.

Å føres av Gud gjennom trengslenes vanne
med motgang og møie all livsdagen lang
til frelse og fryd på de strålende strande
hvor Lammet på tronen blir hyldet med sang —
Birgitta, det var de velsignede veie
Gud gav dig å vandre i Frelserens spor,
for siden med salighets jubel i eie
å be for Guds hellige Kirke på jord.

Og etter dig fulgte en fylking av sønner
som løftet det hellige kors over jord,
en skare av døtre hvis brennende bønner
steg årle og silde fra klostrenes kor. — —
Århundrene gikk, og de nordiske lande
blev skilt fra Gud Kirke og skjønne det ei.
Dog speiler Vadstena i Vätterens vanne
de grånedde mure og drømmer om dig.

Ja, reis dig, Birgitta, til bønn for vårt virke.
Nu våkner vårt folk av århundrenes blund.
Nu samles det atter til fedrenes Kirke
hvor Hostien løftes i vigselsens stund.
Nu nynner vi atter på fedrenes sange
som bruste i Trondheims og Upsalas dôm —
og etter århundrer så tunge og lange.
vi stevner på ny mot det evige Rom.

K. Kjelstrup.

Palæstinas fremtid.

Det var å forutse at den plan om en deling av Palestina for å tilgodese både de kristne, jødiske og arabiske interesser slik som den av Storbritannia blev forelagt Nasjonenes Forbund i Genf ikke vilde falle i god jord hverken hos araberne eller jødene hvis representanter også avviste den blankt da den kom frem til behandling.

Det arabiske «Høie råd» av Jerusalem har med sin engelskfientlige Stormufti i spissen tilstillet folkeforbundet et memorandum mot denne deling hvortil cheferne for alle de store arabiske stater: kong Ibn Saud av Nedschd-Hedschas og imanene for Jemen, Egypten, Syrien og Irak har sluttet sig. Kun emir Abdullah av Transjordanien som England har utsett til overhode for den planlagte araberstat i Palestina, sluttet sig til forslaget.

Det jødiske standpunkt kom klart til orde på den 20. zionistiske verdenskongress i Zürich som utelukkende hadde delingsproblemet på sitt forhandlingsprogram. Alle de der forsamlede zionistiske representanter var på ganske få undtagelser nær enige i å avvise forslaget fra den kongelige engelske Palæstinakommisjon, idet der dog utskilte sig to retninger, da flertallet med presidenten for den zionistiske verdensorganisasjon, dr. Weizmann, i spissen av realpolitiske grunner ikke ubetinget vilde avvise en deling av landet med opprettelse av en selvstendig jødisk stat og kun forkastet forslaget som nuværende form, mens mindretallet stilte sig steilt overfor enhver deling, selv om den bare var foreløbig, og ønsket å opprettholde det nuværende mandatsystem. Dog dette er kun helt overfladiske divergenser, idet alle zionister hevder den jødiske rett til hele Palæstina og kun er uenig om midlene for å få denne sin rett godkjent. De fleste tror at masseinnvandringen vil kunne fortsette uforstyrret under en selvstendig jødestats beskyttelse og at det skal være mulig på fredelig måte også å «besette» de omkringliggende land ut fra Palestina. En overbefolket jødisk stat vil i årenes løp med et visst ettertrykk kunde fremsette krav om en ny behandling av Palæstinaproblemet mens det nuværende mandatstyre stadig betyr en trussel mot fortsatt jødisk invasjon. Mindretallet mener at englenderne selv om mandatmakten opprettholdes, etterhvert må bøie sig for det mektige jødiske krav om fri og uhindret rett til fedrenes jord for alle jøder i hele verden og at den stadig voksende jødiske befolkning i Palestina derfor automatisk etterhvert vil tvinge herskermakten over på jødiske hender.

På Züricher-kongressen fikk dr. Weizmann fullmakt til sammen med kommisjonen «de zionistiske eksekutive» å forhandle med England hvorpå en ny kongress skal sammenkalles og bestemme hvad videre skal foretass. Der fremsettes krav om garanterte frie utviklingsmuligheter for den «jødiske kultur» i Palæstina og for fri innvandring av minst to

miljoner jøder i den nye stat samt denne utvidet til også å omfatte Jerusalem nye jødiske forsteder og havnebyen Haifa, som etter det engelske forslag skulde forbli under mandat. Ennvidere kreves nedsett en internasjonal kommisjon som skal fastslå statens grenselinjer. Det ser ut til at England ikke er uvillig til vidtgående innrømmelser. Folkeforbundets mandatkommisjon som skal behandle delingsplanen søker nu å finne en tilfredsstillende ordning for alle parter idet den vil prøve og drøfte de prinsipielle så viktige sider ved Palæstinas opdeling i to selvstendige stater — foreløbig er stemningen også der imot forslaget som vil volde mange vanskeligheter ikke minst tollpolitisk sett. Man er derfor nærmest stemt for å gi opdelingen et provisorisk præg og la Palæstina som helhet fremdeles være underlagt Englands mandathøi- het til begge stater har bevist at de er modne for selvstyre.

*

For alle kristne har disse forhandlinger, denne prutten om det hellige land noe pinligt og nedverdiggende ved sig. Det land hvor Frelseren levet, preket, led og døde er som helhet en helligdom og skulde aldri bli en slagmark for kampen mellom politiske interesser. Det ideelle vilde være om samtlige kristne nasjoner dannet et fellesråd som styrte dets anliggender — men da der ikke finnes noen over-nasjonal kristelig solidaritetsfølelse mer mellom de europeiske stater går spillet videre om Palæstina, inspirert kun av verdslige hensyn. Men spørsmålet er brennende og maktpåliggende: hvilken skjebne vil bli de hellige steder til del hvis de skal under jødisk styre?

Det store blad «Ostschweiz» skriver i den anledning bl.a.: «Man kan si at jøden er kosmopolit og derfor ikke vil krenke andres ønsker og rettigheter. Dette er kun relativt riktig. Jøden er blitt kosmopolit på grunn av forholdene, men hans kosmopolitisme er kun helt overfladisk. Først og fremst representerer han sin race. Hvis dette ikke var tilfallet hadde han jo forlengst assimilert sig med sitt vertsfolk. «Jøden har ikke alene gjort motstand mot kristendommens innflytelse men har også latt alle anledninger til å nasjonaliseres på det sted han slog sig ned gå fra sig. Selv om en assimilering tilsynelatende har funnet sted, stakk den ikke dypt, «jødedommen holdt sig og steg i kraft av sig selv til en makt som nu akkurat som i de tidligere århundre, føles som et fremmed legem i en organisme. Hensynsløst og ofte eksklusivt har den erobret de beste plasser hos vertsfolket både på politikken, finansens, handelens, medisinenes, rettsvesenets, litteraturens og teatrets områder og derved behersket landets egne barn. Dette utøidele maktbegjær synes å ha gjort sine innehavere blinde — eller er de så besatt av sin nasjonale egoisme at de vel innser den fare den representerer, men absolutt ikke evner å befri sig for den?» Er det noe under da at de krist-

ne frykter følgene av å utlevere de hellige steder til kristendommens fiender?

*

Ennu har hverken den romerske patriark av Jerusalem eller Franciskanerkustodens øverste leder i det hellige land avgitt noen offisiell erklæring om Palestina. Men det er klart at den katolske Kirke neppe kan hilse delingen med glede. Hvis de nuværende mandatstyrte steder, Acre, Haiffa og Nazareth skal bli nye jødiske stater, vil ikke mindre enn 28 av de 31 av patriarkatet og franciskanerne ledede sogn komme under jødisk eller arabisk-muhamedansk styre. Kun Jerusalem, Bethlehem og Ramileh forblir under britisk mandat. Selv bortsett fra alle forvaltningsproblemene vil dette jo berøre hele kristenheten i alle land.

En arabisk-nasjonalistisk stat vil i sin grunntendens være muhamedansk og derfor lukke sig av for alt annet — en jødisk stat vil være helt verdslig orientert. Det nuværende mandatstyre garanterer de katolske, navnlig franciskanernes, rettigheter. Men stillingen er noe annerledes for de ca. 12 000 gresk-katolikker i Palæstina som står under biskopen av Acre, mgr. Hajgiar. Han har hovedsagelig tatt parti for araberne, som danner hovedkontingenten av hans trosfeller. Da midlertid Acre etter planen vil bli jødisk vil der måtte foretass en evakuering av araberne hvorved bispesetet vil miste største delen av sin menighet — den samme skjebne vil bli sognekirkene i Nazareth, Kana, Tabor m.m. til del. Biskopen hevder derfor at alle de hellige steder bør ha internasjonale rettigheter, men foreløbig ser det ikke ut til at Palæstinakommisjonen tar hensyn til den kristne side av problemet.

*

De kristne i Palæstina inntar i øieblikket en meget isolert stilling da de ingen offisielle representanter har der hvor landets skjebne avgjøres. Der kjennes kun to klassifiseringer: jøder og arabere — og det ser ut til at de kristne derfor tvinges til politisk å måtte gå inn for arabernes sak og støtte muhamedanerne i det håp at disse vil vise større hensynsfullhet når de kommer til makten enn jødene. Men forholdet burde føles som en skam og en sorg av alle kristne i hele verden!

Bibelen i alle katolske hjem.

Innsamlingsliste.

1ste bidrag fra Haugesund	kr. 79.10
R. F.	» 15.00
«Hjelp alle»	» 50.00
«Av glede over å få ny bibeloversettelse»	» 50.00
	<hr/>
	Ialt kr. 194.10
Tidligere innkommet	» 210.00
	<hr/>
	Ialt kr. 404.10

PROGRAM

for

Norske Kvinners Katolske Forbund.

5te Landsmøte
i Oslo søndag 7. november 1937.

Lørdag 6. november kl. 8 leses den hl. messe i St. Dominikus kirken, Neuberggt. 15. Rådets medlemmer og alle i Oslo værende medlemmer av tilsluttede ledd anmodes om å overvære denne og ofre den hellige kommunion i den hensikt å opnå et godt resultat av landsmøtet. Der er anledning til etter messen å få frokost hos Dominikanerinnene, Gjørstad gt. 8.

RÅDSMØTET

Samme dags aften kl. 19 (7) i klubblokalet, Akersveien 5. Styret og leddenes formenn danner rådet.

Søndag 7. november (Allehelgensdag).

- Kl. 8,15: Felleskommunion i St. Olavs kirke. Mgr. Irgens frembærer det hellige messeoffer i forbundets mening. Den av den hl. Fader forfattede bønn til den hl. Jomfru bedes.
- Kl. 9,15: Fellesfrokost i Wergelandsveiens Restaurant, Wergelandsveien 5 (ca. 5 min. fra St. Olavs kirke). De delegerte er styrets gjester. Andre betaler 85 øre.
- Kl. 10,30: Høimesse i kirkene.
- Kl. 12,15: Serveres der i festsalens forhall kaffe med kake à 50 øre.

Derefter begynner landsmøtet.

Kl. 13 (1): G E N E R A L F O R S A M L I N G
i Festsalen, Akersveien 5.

Dagsorden:

1. Navneprop.
2. Beretning om forbundets arbeide fra landsmøtet 1934—1937.
3. Regnskap.
4. Forslag til forandring av vedtektenes § 1 og 8.
5. Forbundets økonomi.
6. Leddenes representanter fremlegger sine beretninger fra det lokale arbeide.
7. Valg av styre og varamenn.
8. Valg av revisor.
9. Eventuelt.

Hans høierverdighet biskopen har tilsagt sin nærværelse.

Kl. 19 (7): Foredrag i St. Olavs kirke. — Pater Lutz: Kvinnen og den hellige ild.

Kl. 20,15 (8,15): Avskjedssouper i Wergelandsveiens Restaurant, Wergelandsveien 5. Stek, is, rødvin, kaffe og kaker à kr. 4,00. De utenlandske gjester innbydes.

De som ønsker å delta i frokosten og souperen anmodes om å melde sig til frk. Sigrid Halle, Bjerregårds gt. 29 IV, skriftlig eller i telef. 68 315 kl. 9—11.

Kirkeinnvielsen i Porsgrunn.

Det endelige program for kirkeinnvielsen i Porsgrunn søndag 10. oktober er nu fastsatt som følger:

- Kl. 6,30: Stille messe i Hospitalets kapell.
- Kl. 8,00: Prelatmesse i Hospitalets kapell.
- Kl. 9,00: Stille messe i Hospitalets kapell.
- Kl. 11,00: Kirkeinnvielse ved hs. høierverdighet biskopen. Derefter levitmesse. Preken av hs. høierverdighet biskopen.
- Kl. 13,00 (eller like etter gudstjenestens slutt): Innvielseshøitidelighet i menighetens nye forsamlingshus. Taler, musikk, bevertning.

Kl. 16,30: Orgelresitasjon i kirken ved Wilhelm Schwarzott.

Kl. 17,00: Aftenandakt. Preken av pastor dr. A. Sund.

Kl. 18,00: Middag for alle deltagere i Odd Fellowbygningen.

«Lyntoget» går fra Oslo V kl. 7. Fra Drammen kl. 7,50. Billettpriser er: Oslo—Porsgrunn og retur kr. 12,85. Drammen—Porsgrunn og retur kr. 9,40.

«Lyntoget» returnerer fra Porsgrunn kl. 21,45.

Til de deltagende prester!

De herrer prester som deltar i kirkeinnvielsen i Porsgrunn førstk. søndag, anmodes om å medbringe talar, korskjorte og birett. De andre deltagere salmeboken. Alle er hjertelig velkommen!

J. Recktenwald, sogneprest.

En historisk psykiatrisk studie over Luther.

I «Morgenbladet» for 2. oktober har professor Ragnar Vogt skrevet følgende interessante anmeldelser av dr. med. Paul I. Reiters nylig utkomne bok: «Martin Luthers Umwelt, Character und seine Psychose». Bd. I. 402 sider. (Levin & Munksgaards forlag, København).

Den danske psykiater, Reiter, betegner sitt arbeid som «en historisk-psykiatrisk studie».

I det nylig utkomne første bind: «Die Umwelt» — omverdenen, miljøet — inntar det historiske stoff hovedplassen. Forutsetningen er da den, at de følgende bind skal gi oss skildringen av Luthers karakter og sinnlidelse (hans angstnevrose og stemningssvingninger m. v.).

Til omverden eller miljø regner forfatteren først den almindelige, kulturelle situasjon ved «reformasjonen»s gjennombrudd og dernæst de snevrere familiære betingelser, hvorunder Luthers opvekst og videre utvikling fant sted. Han taler i denne forbindelse om det «store» og «snevrere» miljø.

Den historiske bakgrunn for Luthers optreden — strømningene i sen-middelalderen og renessanseperioden — behandles i en rekke kapitler:

1. Pavedømmets krisetid, fra fangenskapet i Avignon i det 14. århundre, gjennom koncilstridighetene i det 15. århundres begynnelse, frem til renessansen — og pavedømmets stilling hertil. Disse kriser gikk hårdt ut over pavedømmets prestisje, men en rekke dyktige paver bragte også ny orden til veie.

2. Så gjøres der i neste kapitel rede for de kirkelige tilstander i Tyskland ved begynnelsen av den nyere tid. Ved siden av de velkjente misligheter (simoni, kumulasjon av geistlige stillinger, avlads-svindler o. s. v.), fremheves mange reformatoriske tiltak i årtiene før Luther, mange trekk av folkelig fromhet, spredning av bibelskrifter o. s. v.

Disse to kapitler inneholder vel i hovedsaken lett tilgjengelig historisk stoff, således som dette bl. a. foreligger i store Luther-monografier. Forfatteren henviser til de fire store moderne biografier fra protestantisk og katolsk hold «de bindsterke verker av Hausrath, Kœstlin-Kawerau, Dmifl og Grisar». I objektiv henseende setter han jesuiterprofessoren Grisars arbeide høiest.

Størst vekt som kildemateriale forøvrig tillegges han ellers Luthers egne verker, hans brev, Melanctons Loci Theologici og Corpus reformatorium m. v.

Et meget stort avsnitt (s. 165—270) omhandler «teologi og filosofi ved inngangen til reformasjonstiden, med særlig henblikk på Luthers kirkelig-vitenskapelige omverden». Her drøftes den arabisk-jødiske filosofi (særlig omkring årene 1000—1200); skolastikken, dens forskjellige faser, med særlig fremheven av dens blomstringstid i det 13. og dens utartning i de to neste århundrer; tenk-

ning og teologi innenfor Augustinerordenen (jvf. Luthers utvikling som augustiner-munk); sen-middelalderens mystikk og endelig renessansetidens filosofiske strømninger; den yngre tyske humanisme i de nærmeste ti år før Luthers optreden.

Med araberne kom Aristoteles i første halvdel av det 13. århundre til ære ved de europeiske universiteter. Hovedsetet for denne nye aristotelisme blev pariser-universitetet, med Thomas av Aquino som ypperste representant (ca. 1250). Denne skolastikkens store klassiker kristnet den gamle greker, idet han (Thomas) tok avstand fra det hedensk-arabiske innslag i det aristoteliske læresystem («averroismen» med dens fornektelse av personlighetens esentielle egenverdi og udødelighet).

«Thomismen» var et rasjonalt og i vesentlig drag vitenskapelig system. Fornuften fikk vingeslag og kom i det hele til stor heder. Vel greide ikke fornuftens naturlige lys å opklare alle mysterier — det formådde bare det åbenbarede lys. Men fornuftig innsikt og fornuftig handling blev en hovedinteresse for tenksomme mennesker.

Denne rasjonale skolastikk utartet imidlertid i de to kommende århundrer, med tiltagende nedvurdering av tenkning eller viden og tilsvarende sterk betoning av intuisjon, umiddelbar innsikt, blind tro. Gjennem Duns Scotus, Occam (død 1343), Pierre d'Ailly og Gerson (pariser-professorer, rektorer m. v. ca. 1400) og Biel (Thüringer-professor i det 15. århundre) nådde denne anti-rasjonalisme (intuisjonisme) frem til Luther.

Bestemmende for denne blev således ikke den rasjonale, klassiske skolastikk (som i våre dager lever videre som nytomisme), men den irrasjonale avart: occamismen (en form av nominalisme, idet erkjennelsesfundamentene, begrepene redusertes til blotte navn). Den erkjennelsesfiendtlige tendens er her gjennemsiktig.

Occam var selv opposisjonsmann, protestant, opprører overfor pavedømmet, autoritetsfiende.

Men anti-rasjonalisme følger nedvurdering av alle videre differentierte (høiere), middelbar sjelsvirksomhet og tilsvarende oppvurdering av de unyanserte, umiddelbare sjelsprosesser. Fornuft, fornuftig vilje monner ikke, inspirasjon, illuminasjon, tro, nåde blir det ene vesentlige.

Gjennem augustinismen og mystikken fikk sådanne irrasjonale tendenser ytterligere bestemmende innflytelse på Luther.

Disse idéologiske sammenheng belyser forfattere inngående.

I et fjerde kapitel fremheves de revolusjonære, autoritetsnedbrytende, antipapistiske, decentraliserende, nasjonalistiske tendenser: Wyclefitismen (ca. 1380 flg.) og Hussitismen (ca. 1400 og fremover.

Huss blev som bekjent brent i Konstans efter konciliebeslutning). Bondeoprørens sammenheng med disse strømninger vies særlig oppmerksomhet. Jordbunnen var forsåvidt godt forberedt for det lutherske protestverk.

De mere spesielle, verdslig-politiske forutsetninger for den protestantiske omveltning: keiserdømmets synkende og landsfyrstenes stigende makt i keiserdømmets relative avmakt som følge av tyrkerfaren; bondestandens rettighetstap og undertrykkelse ved den fremtredende romerrett; spenningen hos bondebefolkning og lav-adel ved økonomisk fortrykk . . . drøftes i femte kapitel.

Sammen med alle disse uro- og spenningsmomenter faller også nyhumanismens forherligelse av antikke hedenske (gresk-romerske) idealer, med tilsvarende spott av groveste sort overfor kirkelige tradisjoner og institusjoner. Erfurt, hvor Luther fikk sin akademiske utdannelse, hadde allerede i noen årtier før Luthers fremtreden vært et hovedcentrum i Tyskland for den etsende humanistiske kritikk.

Forfatteren tegner dernæst bildet av det Lutherske familiemiljø, med den hårde, strenge, massivt tuktede far. Luthers angst i årene før gjennebruddet i 1517 settes i forhold til denne undertrykkende fadertukt. Ellers er Luthers sjelelige utvikling forbeholdt de kommende bind.

Forfatteren fremhever Luthers gigantiske personlighet, hans uhyre intensitet, produktivitet, lyriske evne og stemnings-rikdom, hans polemiske slagkraft, men også hans lite utviklede sans for stringent, følgeriktig tenkning og organisatorisk virksomhet.

Han avskaffet papismen i Nord- og delvis også i Vest-Europa, men banet samtidig vei for Casaropapismen: landsfyrstenes nokså egoistiske pavedømme, med konfiskasjon av kirkegods, statskirkedannelse og nye former av hård, bastant ortodoksi. Visse lempninger på det seksuelle område (ophevelsen av det prestelige cølibat, noe friere former for skilsmisse) blev det mere iønefallende, øieblikkelige resultat, hvad den praktiske livsførsel angår.

Efter protestantismens gjennebrudd kom de over hundreårige religionskriger. I katolske stater herjet inkvisisjon og i protestantiske land heksemysteriene, i vildeste barbari.

Undertegnede, som vet sig å være en dilettant i disse materier, tør ikke innstå for noen riktighet av de mangfoldig anførte historiske detaljer, men tillater sig å henlede oppmerksomheten på dette skrift. Den som vil orientere sig i middelalderkultur vil her finne særdeles god veiledning.

På 400 årstidspunktet for «reformasjonen»s innførelse i vårt land kan det være særlig ønskelig å se denne historisk så betydningsfulle begivenhet fordomsfritt belyst.

R. Vogt.

Oslo-Basaren.

St. Hallvards og St. Olavs lokalforeninger av St. Olavs forbund avholder som tidligere meddelt fei-lesbasar i Foreningslokalet i Akersveien 5. Basaren åpnes søndag 17. oktober. Gjenstander til utlodning og tombola bedes sendt enten til sognepresten eller til St. Josephs Institutt.

Herhjemme.

Oslo. O.K.Y. hadde søndag 3/10 sin felleskommunion. Etter messen var der fellesfrokost hvor bl.a. turen til Porsgrunn blev diskutert. — Om kvelden kl. 20 hadde ynglingene møte med kåseri av hr. E. Bruce om «Foreningslivet i menigheten». Der var anledning til diskusjon, og mange grep ordet. Forøvrig var det denne gang ikke bare de eldre som diskuterte, men også de yngre. Diskusjonen varte ganske lenge, inntil kåseren avsluttet den, hvorefter Mgr. Irgens takket ham for hans interessante foredrag. Etter kåseriet gikk man som vanlig til bords og notet det selskape-lige samværs gleder.

Referent.

Hamar. Hamar ledd av St. Olavs forbund feiret 25/9 fest for St. Carl Borromæus-kongregasjonens søstre her på Hamar i anledning 100 års jubileet. H. h.ærv. biskop Mangers var tilstedet for sammen med oss å vise sin glede, takknemlighet og ære til de opfrende søstre. Søster Xavier fortalte om sine inntrykk fra den storslåtte festen i moderhuset i Maastricht, ledsaget av lysbilleder.

Søndag 26/9 stod helt i festens tegn. Mgr. Mangers preket under høimessen over ordene: «Søk først Guds rike og hans rettferd». Ved aftenandakten preken og takk til søstrene av pater Beckanx. Så prosesjon til grotten i søstrenes have, og andakt med sakramental velsignelse ved biskopen.

L. P. M.

Oslo. Komiteen for N.K.K.F.s utdannelsefond hadde den 28. sept. sammenkaldt til en hyggelig hånarbeidsaften. Programmet fristet, Fru Dithmer-Vanberg skulde kāsere over: «Hvordan vi skal holde oss friske», og hvem vil ikke det? Men kāsøren lavet en liten «sløife» så det blev til, hvordan man skal holde sig arbeidsdyktig. Og man fikk så høre, at man ved selvdisciplin og ved å trene og bruke sin vilje kan komme temmelig langt i å bevare sin arbeidsdyktighet på tross av en eller flere svakheter. Så fortalte fruene om en fastekur på dr. Arbos landskjente klinikk, som vakte megen interesse og utløste en styrtregn av spørsmål til foredragsholderen som alle blev besvart greit og oplysende. Navnlig måtte man imponeres av det glimrende resultat.

Efter vi hadde nytt de materielle gleder, som ikke hadde karakter av å skulle illustrere en fastebehandling, fikk vi sang av frk. Ella Østenstad til eget luthakompagnement. Det var disse rørende naive, men dog alvorlige negersange som altid griper hjerterne, og de blev også meget godt og illustrerende fremført. Fru Sutter fremførte til sist alle de tilstedeværendes takk for den belærende og underholdende kveld, men ennå en stund gikk diskusjonens bølger høit om det interessante emne.

M. R.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.